

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΣΤΕΦΑ¹

Τὴν ἔποψιν ταύτην τὴν ἀντιλαμβάνετο καλῶς ὁ Πῶπος Ἀράχτης. Ἦτο πρᾶγμα φανερόν ὑποπίπτον καὶ εἰς κοινούς ὀφθαλμούς. Πόσοι ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι παρίσταντο εἰς τὴν τελετὴν ἢ ἐπερίμεναν ἔξω νὰ ἴδουν τὴν νύμφην, δὲν τὴν ἔσκωψαν, διότι εἶχε τὴν ιδέαν νὰ γίνῃ κοντέσσα Τοκαδέλου! Πόσων ἢ γλώσσα ψευδῆς ἢ ἀληθῆς, — ὁ Πῶπος ἐλησμονεῖ τὴν ιδιὴν του, — δὲν ἐπλήγωσε τὴν φιλοδοξίαν ἐρωτόληπτον, δὲν ἀπεπειράθη νὰ ὑπονομεύσῃ τὴν ὑπόληψίν της, δὲν ἐζήτησε νὰ τὴν δολοφονήσῃ. Ἀλλ' εἰς τὸν σημερινόν θρίαμβόν της, ὅλοι αὐτοὶ ἐσιώπησαν, ἐβουβήθησαν, ἐβλεπαν καὶ ἐθαύμαζαν. Αὐτὸς εἶνε ὁ κόσμος! ἔλεγεν ὁ Πῶπος Ἀράχτης. Καὶ μὲ φαιδρὰν διάθεσιν, ἐν ᾧ παρετῆρει διὰ τοῦ δικτυωτοῦ, ἔψαυε διὰ τῆς χειρὸς λάθρα τὴν ὀσφύν τῆς Μάρθας, ἢ ὁποία ἐστρέφετο δυσχερεστὴ μᾶλλον διότι τὴν ἀπέσπα ἀπὸ τὴν ἑκτασίαν της, καὶ τῷ ἔλεγε μὲ ὕψος νιανιαρισμένον:

« Σύχασε λοιπόν, καὶ μένε! »

Καμμίαν φορὰν δὲν ἔλεγε καὶ τίποτε, ἀλλὰ τότε ὁ Πῶπος δὲν ἠσθάνετο καμμίαν εὐχαρίστησιν. Ὡς πρὸς τὴν Κατίναν, τὴν ἔψαυε καὶ ἐκείνην ὀλίγον κατὰ λάθος, ἀλλ' ἅμα ἡ νεῖκς ἐνόησε τὰς κινδυνώδεις διαθέσεις του, μία, δύο, ἐτραβήχθη εἰς τὴν ἄκρην, εἰς ἓν σημεῖον ἀπρόσβλητον. Ἐχρειάζετο ὀλίγη ἐπιμονή· ἀλλ' ὁ Πῶπος δὲν εἶχε καιρόν. Ἐπειτα εὐρέθη τότε πλησίον τῆς ἄλλης φίλης τῆς Μάρθας, τῆς Τζωρτζίνας, ὅχι πολὺ εὐμορφῆς βέβαια, ἀλλὰ μὴ ἀποσυρούσης τὸν πόδα της, ὡς αἱ ἐκείνος τὴν ἐπάτει, πάλιν κατὰ λάθος...

« Τὴ Νένε δὲ βλέπω πούπετα, καλὴ δὲν ἦρθε; » εἶπεν ἡ Μάρθα, μάτην ζητοῦσα μεταξὺ τοῦ πληθους τὴν ἀδελφὴν τοῦ Γιακουμάκη.

— Μπᾶ, ἡ κακομοῖρα, γρήγα γυναῖκα καὶ ποῦ νᾶρθῃ! » ἀπήντησεν ἡ Τζωρτζίνα, εἰς ὅλα ἐνήμερος. « Τὰ πόσα τὴ κάμανε, μὰ δὲν ἤθελε.

— Μὰ ἦτανε μεγάλη δουλειά; ἀπὸ τὸ σπῆτι τση καὶ στὴν ἐκκλησίαν, νᾶρθῃ νὰ κάτση σὲ μί' ἀγκωνή;

— Ἐφτοῦνη, μάτια μου, δὲ βγαίνει ποτέ τση ἀπὸ τὸ σπῆτι. Γιατί, λέει, τὴν ἡμέρα ποῦ θᾶβῃ, θὰ πεθάνῃ. Ἐτσι τὴ φαίνεται.

— Μπᾶ, μπᾶ, μπᾶ!

Πράγματι εἶχεν ἡ γραῖα Νένε τὴν πρόληψιν αὐτὴν καὶ δὲν ἐξήρχετο ποτέ. Κάποιον Ἅγιον εἶχεν ἴδει πρὸ ἐτῶν εἰς τὸν ὕπνον της. — δὲν ἤξεύρω μὴ γως ἦτο ὁ Ἅγιος Γοβδελαᾶς, — ὁ ὁποῖος τῆς ἀπηπόρευσε διὰ προφητείας τὴν ἐξοδόν. Καὶ τί καλὰ! Ἡ παρουσία της, ἡ ὁποία γέλωτα μόνον ἤθελε γεννήσῃ, δὲν ἦτο ἀπόψε ἐπιθυμητὴ διὰ κανένα.

Ἦρχισαν ἤδη νὰλλάζουν τὰ στέφανα. Οἱ κουμπάροι παρήλαυνον κατὰ μακρὰν ἀτελεύτητον σειρὰν. Τριάντα... τριανταπέντε... σαράντα... σαρανταδύο! ἐμέτρησεν ἡ Τζωρτζίνα.

— Σαραντατρεῖς! ἀπήντησε ζωηρὰ ἡ Μάρθα.

— Ὅσπε, σαρανταδύο! » Καὶ ὁ μικρὸς καυχᾶς ἐξηκολούθησε κατόπι διὰ πολλὴν ὥραν. Ὁ Τόνης ἔσκυπτεν ὀλίγον διὰ νὰ τὸν φθάνουν· ἡ Μαργαρίτα ἐμεῖδιά διαρκῶς καὶ ἀπῆντα ἐν εὐχαριστῷ ζαχαρένιῳ εἰς τὸ νὰ ζήσετε! τῶν κουμπάρων, ἄλλο σιγῆλόν, μὲν μαντευόμενον, ἄλλο βροντοφωνοῦν. Παρήλασαν ἐκεῖ πρὸ τῶν στεφάνων ἀριστοκράται καὶ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ, κυρίαί, νέοι, κόραι καὶ παιδιὰ. Ὁ ἐφημέριος τῆς Παναγίας μὲ τὸ ἐρυθρὸν φελόνιον καὶ τὴν κατὰλευκὸν γενειάδα, δὲν ἤμποροῦσε νὰ ποικύψῃ τὴν χαρὰν του διὰ τὸ πλῆθος ἐκείνο. Ὅλοι αὐτοὶ θὰ ἔρριπτον εἰς τὸν δίσκον του τὸ ἥμισυ ἀφ' ὅ,τι θὰ ἔρριπτεν ὁ γαμβρός — κατὰ κανόνα. Τί ἄλλο ἤθελε; Καμμίαν σαρανταριά τάλληρα, — ἂν ἔρριχνε δύο ὁ γαμβρός. Τόσα τὰ ἐλογάριαζε καὶ ἡ καίμενη ἢ παπαδιά, τῆς ὁποίας ἡ καρδιά εἶχεν ἀνοίξει ὡς τριαντάφυλλον.

*

Ἡ ἀνησυχία ἡ ὁποία κατέλαβε τότε τὸ πλῆθος, ἐσήμαινεν ὅτι ἡ τελετὴ ἐπλησίαζεν εἰς τὸ τέλος της. Ἦρχισαν νὰ ἐξέρχωνται πολλοὶ διὰ νὰ καταλάβουν θέσιν καλὴν, ὥστε νὰ ἴδουν τὴν νύμφην. Αἱ ἄμαξαι ἤρχισαν νὰ νᾶκινούνται καὶ εἰσῆρχετο ὁ βροντώδης ἦχος τῶν τροχῶν των. Οἱ προσκεκλημένοι ἤρχισαν νὰ συνομιλοῦν ἀρκετὰ μεγαλοφώνως. Αἱ κυρίαί μάλιστα, κινουσαι πυρετωδῶς τὰ διαποικιλτα ῥιπίδια, κατέπνιγον διὰ τῶν ψιθῶν των τὴν φωνὴν τοῦ Ἀρχιερέως, ὁ ὁποῖος κατὰ διαλείμματα ἔβηχεν ὀργιλῶς. Ἐπανῆλθεν ἡ τάξις ὀλίγον εἰς τὸ Ἡσαῖα Χόρενε, ἀλλὰ μετὰ τὸν ἱερόν αὐτόν χορόν περὶ τὸν βωμόν τοῦ Ὑμεναίου, κανεὶς δὲν ἤμποροῦσε πλέον νὰ κουσθῇ, νὰ ἐπιβληθῇ. Ἡ ἀταξία καὶ ἡ σύγχυσις ἐκορυφώθη. Αἱ νεάνιδες ἐπροσπάθουν νὰ σβύσουν τὰ κηρία τῶν ἀνυπνάνδρων, διὰ νὰ ὑπανδρευθοῦν ἐντὸς τοῦ ἔτους· διὰ τὴν ιδίαν δὲ πρόληψιν, τὴν ὀλίγον σεμνὴν, ἐπέπεσαν κατὰ τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου, ἀπὸ τὸν ὁποῖον εἶχον δοκιμάσει οἱ νεόνυμφοι. Ὁ Ἀρχιερεὺς ἀνέγνωσε μεγαλοφώνως τὴν ἀπόλυσιν καὶ ἠυλόγησε τὸν λαόν. Αἱ εὐχαὶ καὶ οἱ γέλωτες ἀντήχουν μετὰ τοῦ ἀλαλητοῦ, τῶν συνομιλιῶν καὶ τοῦ κρότου τῶν στασιδίων. Οἱ κουμπάροι προσήρχοντο καὶ ἠσπάζοντο τὰ στέφανα, οἱ συγγενεῖς καὶ αἱ κυρίαί τὸ μέτωπον τῆς νύμφης, ὅλοι δὲ τὰ χεῖλη τοῦ γαμβροῦ. Ἡ κοντέσσα Τοκαδέλου, χαιρετῶσα δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, ἔκραξε τὴν ἄμαξάν της καὶ ἀνῆλθε πρώτη, διὰ νὰ πρέξῃ νὰ ὑποδεχθῇ εἰς τὴν οἰκίαν τὴν διαδοχὴν της. Ἐξω ὁ συνθηροισμένος λαὸς καὶ τὰ παιδιὰ τὴν ἐπευφύμησαν ἐνθουσιωδῶς, ἐκ τῶν παραθύρων δὲ τὴν ἔρραναν διὰ τῶν ἀνθρώπων, τῶν προσωρισμένων διὰ τὴν νύμφην. Αἱ ρωαὶ ἐκίνησαν πρὸς τὴν ὁδὸν τὴν προσοχὴν τοῦ Πῶπου.

« Πάω ὅζω νὰ ἰδῶ τὴ νύμφη » εἶπεν « ἔλα, κοπέλες, καὶ στὰ δικὰ σας ».

Καὶ ἐχαίρετисε τὴν Μάρθαν καὶ τὰς φίλας της μὲ θερμὴν περιπαθὴ χειραψίαν, ἀρῆσας πολλὰ χαιρετίσματα καὶ εὐχαριστίας διὰ τὴν κυρὰ Παπαδιά.

Ἐξω τὸ θέαμα ἦτο ὡραῖον. Ἐποπθετήθη εἰς μίαν γωνίαν τῆς Πλατείας, ὅπου εὔρε δύο τοὺς φίλους. καὶ ἔβλεπε μετ' αὐτῶν. Φανάρια κρεμασμένα στοιχῆθον ἐπὶ σχοινίων τεταμένων ἔξω τοῦ Ναοῦ, ἐφ' ὧ-

ζαν διὰ τόξων ζωηροῦ φωτός τὸ πολυθόρυβον πλήθος. Τὰ παρὰ θύρα τῶν γύρω οἰκιῶν μεστὰ νεαρῶν κεφαλῶν, καὶ ὅλαι αἱ γωνίαι πλήρεις γυναικῶν περιέρχων καὶ ἀνυπομόνων. Οἱ ἀγυιόπαιδες, μετὰ τῶν ὁποίων εὔρε τόρα τὴν εὐκαιρίαν νὰ συνενωθῇ καὶ ὁ φίλος μας Φωτεινός, μὲ ἔκτακτον εὐθυμίαν, ἐπεζήτησαν τὴν ἐλαχίστην ἀφορμὴν διὰ νὰ ἐκχύνωνται εἰς κραυγὰς καὶ συριγμούς. Αἱ ἄμαξαι ἐστάθμευον πρὸ τῆς θύρας, ἀφ' ἧς ἐξήρχετο ὁ κόσμος ὁλοέν, καὶ ὑπερείχον αἱ κεφαλαὶ τῶν ἀμαξηλατῶν, μὲ τὰ μαστίγια εἰς τὸ πλευρόν των. Τὸ δὲ ὑψηλὸν κωδωνοστάσιον τῆς Παναγίας, ὅγκος ἀπολλύμενος εἰς τὸ σκότος, ἄνωθεν τῶν ἀποκαρβούντων φαναρίων, ἐξέχυνεν ἀφ' ὅλων του τῶν κωδῶνων ἤχους ὑπὲρ ποτε χαρμωσύνους κατὰ διαλείμματα συχνά.

« Ἦσουν αὖ μέσα ; » ἠρώτουν τὸν Πῶπον οἱ φίλοι του.

« Ναί.

— Γὰ πές μας τα λοιπόν.

— Χρὴ ! μανίφικα πράγματα, μανίφικα ! ποῦ νὰ κάθουμαι νὰ σὰς τὰ λέω τόρα. Ὑστερα, νὰ μαζώχτοῦνε καὶ οἱ ἄλλοι. Θὰ σας κάμω νὰ κάμετε γέλια, ποῦ δὲν τα εἶδατε ποτέ σας.

— Ἐγινήκανε παρατράγωδα, μωρέ ;

— Οὐ, ὅσα θέλῃς . . . ὅσα πῆς. Ἄσε, ἄσε τόρα νὰ γουστάρουμε ἐδῶ.

— Ὁ Δεσπότης ἔκαμε τὸ στεφάνωμα ;

— Ἀμὴ πῶς.

— Ἄ, τὰ φτείασανε λοιπόν μὲ τὸν Τοκαδέλο, ποῦ τσιγκριστήκανε λιγάκι, γιὰ τὴ δουλειὰ τοῦ Κοιμητηρίου ;

— Καθὼς φαίνεται.

— Ἡ Τοκαδέλαινα ἔφυγε ;

— Ναί. Εἶδες μωρέ, κυρὰ ποῦ ἦτανε ἀπόψε ἡ Κίτη ;

— Πλάσμα ! »

Οὕτω συνωμίζουν διὰ μικρῶν καὶ ἀραιῶν φράσεων, προσέχοντες εἰς τὸν κόσμον καὶ χάσκοντες εἰς τὰ παρὰ θύρα, ὅπου ἐλαμπύριζε μακρόθεν μαῦρός τις ὀφθαλμός ἢ ξανθὴ κόμη. Ἐπισκοποῦντες τὰς διαθέσεις τῶν περὶ αὐτούς, εὕρισκον ὅτι γενικῶς εὐμένεια εἰλικρινῆς περιστοιχίζε τὸν τελεσθέντα γάμον. Ὁλος ἐκεῖνος ὁ κόσμος, τὸν ὅποιον συνήθριπεν ἡ περιέργεια, ἤγετο καὶ ὑπὸ αἰσθήματός τινος ἄλλου, τὸ ὅποιον οὐδέποτε εἶχε δοκιμάσει εἰς ἄλλου στεφανώματος πομπήν. Συνεπάθει πολὺ πρὸς τοὺς νεονύμφους. Ὅ,τι μετ' ἀγῶνα θριαμβεύει, κατακτᾷ τὴν συμπάθειαν τῶν πολλῶν, προπάντων ὅταν εἶνε ἀνίσος καὶ δύσκολος ἔρως. Ἐπειτα ἡγάπων τὸν νέον ἐκεῖνον, τὸν ἀπόγονον τῶν μεγάλων ἀφεντάδων, τὸν ὑψηλόν, τὸν ἀνοικοπέροστον, ὁ ὁποῖος ἀνύψωνε σήμερον μέχρι τῆς περιωπῆς του μίαν κόρην τοῦ λαοῦ. Ἠγάπα τὴν νεάνίδα ἐκεῖνην, τὴν ἀνατραφεῖσαν ἐν τῇ σκιά καὶ τῇ ἐρημίᾳ τῆς συνοικίας, ὡς τὸ ἴον ὑπὸ τὰ πράσινα φύλλα, ἀνερχομένην σήμερον νὰ λάμψη, κοντέσσα, ἐπὶ μεγαλοπρεπεῶς ἀνθοδόχης. Ὁ φθόνος κατὰ πολὺ μικρὰν δόσιν, δι' ἀπόψε τοῦλάχιστον, ἀναιμιγνύετο εἰς τὰ αἰσθήματα ταῦτα καὶ αὐτοὶ οἱ κατ' ἀρχὰς εἰρωνευόμενοι τὴν κόρην ἐσιώπων ἢ καὶ ἐνθουσιῶν πρὸ τῆς τελεσεθίσσης

νίκης. Εἶχε πολὺ δίκαιον νὰ εἴπῃ ὁ Πῶπος Ἀράχτης πρὸς τοὺς φίλους του :

« Τὰ φόντα τοῦ γέρω Τοκαδέλου σηκωθήκανε σήμερα πολὺ. Δὲν ξέρω σὲ ἄλλη ἐκλογὴ μὴν πάρη περισσότερους καὶ ἀπὸ τὸ Μήλια ».

Ἦτο ὅμως ἡ ἀλήθεια ὅτι δὲν ἔπαιε διὰ τοῦτο ὁ δυστυχὴς αὐτός. Οὐδέποτε θὰ ἐθυσίαζε τὸν υἱόν του εἰς τὴν δημοτικότητα. Τὴν ἐθήρευεν, ἀλλ' ἔως ἐκεῖ. . . Ἐφαίνετο πολὺ φαιδρὸς σήμερον ὁ κόντες· ἀλλ' ἐπὶ τῆς μορφῆς του δὲν ἦτο δύσκολον νὰ διακρίνῃ κανεὶς μυστικὴν τινα μελαγχολίαν — τὸ μόνον νέφος.

Αἴφνης ἐγένετο ἀνακίνησις ἀμαξῶν καὶ συγκίνησις τις διέδραμε τὸ πλήθος :

« Ἡ Νύφη ! ἡ Νύφη ! »

Ἡ γαμήλιος συνοδεία ἐξῆλθε τοῦ ναοῦ καὶ ἐποθετήθη εἰς τὰς ἀμάξας. Ἐφάνη ὁ λεπτοφυὴς μανδύας τῆς νύμφης, παρὰ τὸ μαῦρον φράκον τοῦ γαμβροῦ. Κυρία λευκοφόροι μετ' ἀνδρῶν κατελάμβανον τὰς ἄλλας ἀμάξας. Τὸ πλήθος ἐθεῖτο ἐν σιγῇ τὴν ἐτοιμασίαν. Ἀλλ' ἄμα ἡ πρώτη ἀμάξα ἐκινήθη καὶ ἡ πομπὴ ἤρχισε νὰ ἐξελίσσεται διὰ τῆς Πλατείας, ἀφ' ὅλων τῶν λαρύγγων ἀνεδόθη ὀξεῖα καὶ ὁμόθυμος ἀνακραυγὴ :

« Ἐ, ἔ, ἔ, οὐρα ! νὰ ζήσετε !

— Ζήτω ὁ Τοκαδέλος ! Ζήτωωωω ! »

Τὴν συναυλίαν διέσπειρον οἱ συριγμοὶ οἱ διάτοροι τῶν ἀγυιόπαιδων, σημεῖα καὶ οὗτοι ἐπευφημίας. Ἀμέσως ἤστραψαν βεγγαλικά καὶ περιστοιχίσαν τὴν ἀμαξάν τῶν νεονύμφων, ἐπιγύσαντα παντοῦ λάμπεις ῥοδοχρόους καὶ ὠχρολεύκους. Οἱ κώδωνες ἀντήχουν τόρα μανιωδῶς. Ἀπὸ τῶν παραθύρων ὅπου ὁ εἰς ἔκυπτεν ἄνωθεν τοῦ ὤμου τοῦ ἄλλου, τοὺς ἔρραινεν μὲ ἄνθη καὶ κουφέτα καὶ ἐξῆγον τοὺς ἀναμμένους λαμπτήρας. Ἀφ' ἐνός δὲ τῶν παραθύρων τῆς οἰκίας Στέφα, περιδάκρυς ἡ γραῖα Νένε ἐκράτει ἓνα λύχνον καὶ ἔστειλε πρὸς τὴν νύμφην φιλήματα ἐπὶ τῶν ἀκρωτηριασμένων τῆς δακτύλων. Τὴν εἶδεν ἡ Μαργαρίτα καὶ ἀπήντησεν ἐπανελημμένως εἰς τὸν χαιρετισμὸν τῆς . . . Καὶ αἱ ἄμαξαι ἔτρεχον ἡ μία κατόπι τῆς ἄλλης καὶ τὰ παιδιά ἀπὸ πίσω καὶ ὁ λαὸς μαζί, εὐχόμενος, κραυγάζων, ἐπευφημῶν, μετ' αὐξήσαντος ἐνθουσιασμοῦ :

« Ἐ, ἔ, ἔ, οὐρα ! Νὰ ζήσετε !

— Ζήτω ὁ Τοκαδέλος ! Ζήτωωωω ! »

Διέσχισαν τὸν Ἀμμόν καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν Πλατείαν Ρούγαν. Παντοῦ ἡ ἰδίᾳ τοὺς περιέμενεν ὑποδοχὴ. Τοὺς ἔρεγγαν μὲ βεγγαλικά ἄφθονα, ἡ δὲ σειρὰ τῶν φανῶν, τῶν ἀνηρτημένων ἐπὶ σχοιρίων, εἰς τὰς στοὰς μάλιστα τῆς Πλατείας Ρούγας ἦτο ἀδιάκοπος. Ἀφ' ὅλων σχεδὸν τῶν παραθύρων, μέχρις οὐ ἡ πομπὴ ἔφθασεν εἰς τὸ ἀρχοντικὸν τοῦ Τοκαδέλου, τὰ ἄνθη, τὰ ρύζια, τὰ κουφέτα, ἐπιπαν βροχή. Παντοῦ δὲ ὁ κόσμος ἐνθους, γελαστός, φαιδρὸς, τοὺς ἐχαίρετα διὰ κραυγῶν, ἐξερχομένων ἀπὸ βάθους ψυχῆς :

« Ἐ, ἔ, ἔ, οὐρα ! Νὰ ζήσετε !

— Ζήτω ὁ Τοκαδέλος ! Ζήτωωωω ! »

*

Ἦτο θρίαμβος τῆς Μαργαρίτας προπάντων αὐ-

τός. Δὲν ἐώρταζε μόνον τὴν νίκην τοῦ ἐρωτός της, τῆς θελήσεώς της. Ἡ πορεία τὴν ὁποίαν ἠκολούθει τὸ νυμφικόν της ἄρμα, ἐρχόμενον ἐκ τῶν κάτω τῆς πόλεως πρὸς τὰ ἄνω, νὰ σταματήσει ἀπέναντι ἐνὸς οἰκοσμήμου, ὅπου ἔλαμπον ἀστέρες χρυσοὶ ἐπὶ κυανοῦ οὐρανοῦ, ἦτο πορεία συμβολικὴ, ὃ δὲ αὐλαξ τῆς ὁ φωτεινὸς τὴν περιέβαλλε διὰ νέας αἰγλης, ἡ ὁποία ἐμέθυε καὶ ἐξεθάμβου τὸν λαόν. Ἡ κόρη ἡ ὠραία, ἦτο ἐν ἔμβλημα τῆς εὐέλπιδος κοινωνικῆς ἀναζυμώσεως, ἡ ὁποία ἤρχιζε μὲ τὴν αὐγὴν τῶν νέων ἰδεῶν. Τὰ τεῖχη τῶν παλαιῶν ἐν τῷ τόπῳ προλήψεων κατερρίπτοντο· ἐπὶ τῶν πρώτων δὲ ἐρείπιων, ἀνυψοῦσα σημαίας ἐλευθερίας καὶ χειραφετήσεως, ἕστατο σήμερον, τέκνον τῆς προόδου, μὴ κόρη πυρρόθριξ καὶ μελανόφθαλμος, τῆς ὁποίας τὴν θέλησιν καὶ τὴν ἐπιμονὴν ἐμαρτύρει τὸ ἐλαφρῶς ἀνυψούμενον χεῖλος. Καὶ ὁ κόσμος τὴν ἐθαύμαζε καὶ τὴν ἐπευφήμει, τὴν ἐφώτιζε διὰ βεγγαλικῶν καὶ τὴν ἔρραινε δι' ἀνθῶν . . .

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ

ΚΡΥΦΗ ΑΓΑΠΗ

— Εἶναι ἀλήθεια, γιατρέ, πῶς κάποτε στὴν ἀρρώστει' ἀπάνω ὁ ἀρρώστος παραλαλεῖ, καὶ παραλαλῶντας λέει καὶ τὴν ἀλήθεια ;

— Νὰ σοῦ πῶ : Σ' αὐτὸ τὸ χωριό, — λέγω τοῦ φίλου μου, — συχνότερα τὴν ἀκοῦς τὴν ἀλήθεια ἀπὸ ἀρρώστους καὶ τρελλοὺς, παρ' ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ποὺ εἶναι καλά. Καὶ νὰ δῆς τί μοῦ συνέβηκε μὲ μὴ κόρη στὴν πίσω τὴν ἐνορίά, εἶναι τώρα κάμποσος καιρὸς.

Εἶταν ἀρρώστη ἕξ μέρες. Εἶχε μὴ βραδιά πολλὴ θερμὴ, καὶ τρέξανε νὰ μὲ φέρουν. Ἄλλος δὲν παραστέκουνταν παρὰ ἡ μάννα της, γυναίκα ἥσυχη καὶ λιγάκι στενοκέφαλη. Ἐκλαιγε ἡ κακόμοιρη καὶ μὲ παρακαλοῦσε νὰ τὴ γλυτώσω τὴν κόρη της. Ἐκαμα ὅτι μπόρεσα, ἔμεινα καὶ λίγη ὥρα στὸ σπίτι νὰ δῶ τί δρόμο θὰ πάρῃ ὁ πυρετός. Ἀνέβηκα νὰ τὴ ξαναδῶ. Εἶτανε χειρότερα. Βύθος καὶ παραλαλητό. Ἀπὸ τὰ λόγια της φαίνονταν πῶς ἔβλεπε λουλουδία καὶ ἀγκάθια. "Αγγιζ' ἕνα λουλούδι, καὶ γύριζε καὶ χαμογελοῦσε. "Ἀξάφνα τὴν ἀγκύλωνε καὶ τ' ἀγκάθι, κ' ἔβλεπε τὸν πόνο στὸ πρόσωπό της. Παιχνίδι τῆς φαντασίας της, εἶπα μέσα μου. Μὰ σ' ἐν' ἀπὸ τὰ λουλουδία ποῦ μάζευε ὁ πλανεμένος ὁ νοῦς της, γύρισε καθὼς παντὰ τὸ πρόσωπό της κατὰ τὴν ἄλλή μεριά, καὶ, — «μ' ἀγαπάει δὲ μ' ἀγαπάει» μουρμουρίζε χαμηλὰ καὶ ἀσυνάρτητα, σκαλεύοντας τὰ δάχτυλά της σὰ νὰ κοβε τοῦ λουλουδιοῦ της τὰ πέταλα.

Λέγω τῆς μάννας, πᾶμε κάτω γιὰ λίγη ὥρα πάλι. Πήγαμε κάτω, καὶ κάθησε ἡ μάννα κοντὰ στὸ μαγκάλι νὰ μοῦ ψήσῃ καφέ. Καὶ ψήνοντας τὸν καφέ ἔλεγε καὶ ξανάλεγε γιὰ τὴν κόρη της, τί ἄγγελος εἶταν, τί χρυσὸ κορίτσι, τί νοικοκυρεμένο· κ' ἔλεγε τὴν ἀλήθεια.

— Μὰ γιὰ πές μου, τὴ ρωτῶ τότες, νὰ μὴν εἶχε τίποτις ἀγάπες ἡ κόρη σου ;

— Θεὸς νὰ φυλάξῃ, γιατρέ μου ! Δὲν ξέρεις τί ἄθωο ποῦ εἶναι τὰ κριθὸ μου τὸ Λενιώ, ὁ Θεὸς νὰ μοῦ τὴν γλυτώσῃ !

Ἡ μάννα θάρρεψε πῶς κορίτσι γιὰ ν' ἀγαπήσῃ πρέπει νὰ εἶναι ζετσίπωμένο.

Ἔτσι τὴν ἔμαθε τὴν ἀγάπη στὸ σχολεῖό της.

— Γιὰ συλλογίσου, τῆς κάνω, μὴν τύχῃ κ' ἔχει κανένα κρυφὸ καημὸ τὸ κορίτσι, καὶ τὴ γιατρέψουμε ευκολώτερα.

— Ἀρρώστη καθὼς εἶναι, γιατρέ μου, κάλλιο τῷχ νὰ τὴν θάψω, παρὰ νὰ τὸ ντροπιάσῃ τὸ τιμημένο μας τόνομα.

Εἶδα πῶς τὰ λόγια μου εἶτανε χαμένα, ἦπια τὸν καφέ, ξανακοίταξα τὴν ἀρρώστη, διόρισα γιὰ τρικὸ γιὰ τὴ νύχτα, κ' ἔφυγα.

Ἦστερ' ἀπὸ ἄλλες τρεῖς μέρες πέθανε ἡ μικρή. Δὲ λέγω πῶς δὲν εἶτανε ἀρρώστια, μὰ τὰ νεῦρα τοῦ κοριτσιοῦ εἶχαν ἕνα χάλι ποῦ λίγη χαρὰ, λίγο ἀναγάλιασμα, μπορούσε νὰ τὴ γλυτώσῃ.

Πῆγα στὸ λείψανο, γιατί τὸ πόνεσα τὸ κακόμοιρο. Ράγιζε ἡ καρδιά μου νὰ βλέπω τὴ μάννα του νὰ ξεσκίζεται ἀπάνω στὸ καταστόλιστο ἐκεῖνο κορμί, ποῦ ἄλλο τῆς ζωῆς δὲν τοῦ ἔμεινε παρὰ ἕνα χαμόγελο ἥσυχο.

Ἦρθε ἡ ὥρα τοῦ τροπαριοῦ ποῦ μᾶς προσκαλεῖ στὸ στερνὸ τὸ φιλί. Μόλις ἐχωρίσανε τὴν ἀπαρηγόρητη μάννα ἀπὸ τὸ ψυχραμένο τὸ πρόσωπο, καὶ σιμῶνει ἕνα παιδί, ὡς δεκοχτῶ χρονῶ νὰ δώσῃ καὶ αὐτὸς τὸ στερνὸ του τὸ φίλημα. Εἶταν τῆς γειτονιάς, γινώριζε τὸ σπίτι τους, θάρρῳ καὶ στὸ σχολεῖό μαζί πήγαιναν. Καθόλου λοιπὸν παράξενο ποῦ σίμωνε καὶ αὐτὸς μὲ βρεμμένα μάτια ! Σήκωσαν τὸ λείψανο, τῷθαψαν, ἔφυγε ὁ κόσμος, ἔκαμα νὰ φύγω καὶ γώ. Μὰ ἀντὶς νὰ βγῶ ἀπὸ τὴ μεγάλη τὴ θύρα, ξεκίνησα νὰ βγῶ ἀπὸ τὸ πορτὶ τοῦ ἀπάνω δρόμου, γιὰ νὰ πάγω στὴν ἀγορά. Ἐκαμα λοιπὸν γύρο ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὴν ἐκκλησιά. Ἐκεῖ, ὅξω ἀπὸ τὸ Ἅγιο Βῆμα, σὲ μὴ κώχη μοναχικὴ, ποιόνα νὰ δῶ, παρὰ τὸ ἴδιο τὸ παιδί ποῦ φίλησε τὸ λείψανο τῆς Λενιώς. Ἐκλαιγε τὰ πύρινά του ὁ δύστυχος. Συλλογίστηκα μὴ στιγμὴ νὰ πάγω νὰ τοῦ μιλήσω καὶ νὰ τοῦ πῶ τὸ τί ἔλεγε ἡ Λενιώ του ἀπάνω στὸν πυρετό της. Μὰ δὲ βάσταξε ἡ καρδιά μου. Εἶπα, ἡ ἀγάπη αὐτὴ γεννήθηκε κρυφὴ, κρυφὴ πρέπει καὶ νὰ ποθάνῃ.

Α. Ε.

